

Ingliz tilini o'rganishda ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishni nazriy asosi

Fayzullayeva Dilnoza Ubaydulloyevna
dilnozafayzullaeva58@gmail.com

Katta o'qituvchi
Samarqand davlat chet tillari instituti

Annatatsiya. Ushbu maqolada ijtimoiy tarmoqlardan foydalangan holda ingliz tilini o'rganish masalasi ko'rib chiqilgan. Texnologiyadan foydalanish o'qitish va o'rganishni osonlashtirishi aniqlangan eng samarali usuldir. Texnologiyaning rivojlanishi bilan ijtimoiy tarmoqlar veb-saytlar ham paydo bo'ldi. Ijtimoiy tarmoq saytlari turli xil saytlar orasida juda mashhur bo'lgan ayniqsa, yosh internet foydalanuvchilari orasida keng tarqaldi. So'nggi o'n yillikda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi tufayli ta'lim jarayonida ko'plab o'zgarishlar ro'y bergani va hokazolar muhakama qilingan.

Kalit so'zlar: ingliz tili, texnologiya, tarmoqlar, veb-saytlar, axborot-kommunikatsiya

Modern technologies for teaching foreign languages

Fayzullayeva Dilnoza Ubaydulloyevna
dilnozafayzullaeva58@gmail.com

Senior teacher
Samarkand State Institute of Foreign Languages

Annotation. This article discusses the issue of learning English using social media. The use of technology has been found to be the most effective way to facilitate teaching and learning. With the development of technology, social media websites have also emerged. Social networking sites have become very popular among various sites, especially among young internet users. It has been discussed that in the last decade, due to the development of information and communication technologies, many changes have occurred in the educational process, etc.

Keywords: English, technology, networks, websites, information and communication

Современные технологии обучения иностранным языкам

Файзуллаева Дилноза Убайдуллоевна
dilnozafayzullaeva58@gmail.com

Старший преподаватель
Самаркандский государственный институт иностранных языков

Аннотация. В данной статье рассматривается вопрос изучения английского языка с помощью социальных сетей. Было обнаружено, что использование технологий является наиболее эффективным способом облегчения преподавания и обучения. С развитием технологий также появились социальные сети и сайты. Социальные сети стали очень популярны среди различных сайтов, особенно среди молодых пользователей Интернета. Обсуждалось, что в образовательном процессе произошло много изменений в связи с развитием информационных и коммуникационных технологий за последнее десятилетие и т. д.

Ключевые слова: английский язык, технологии, сети, веб-сайты, информация и общение.

Zamonaviy ilmiy faoliyatda axborot madaniyati qadriyatlarining tez o'zgarishi jarayoni evolyutsion tizimda to'plangan ko'nikma va ko'nikmalarning izchil yo'qolishiga yordam beradi va ta'limni shakllantirishning yangi usullarini tahliliy izlash zarurati paydo bo'lishiga bevosita ta'sir qiladi. Ta'lim tuzilmasini rivojlantirishning ayrim ko'rsatkichlarini takomillashtirish birinchi navbatda o'quvchi shaxsiga qaratilgan o'qitish usullari va shakllarini amalga oshirish, shuningdek, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni hisobga olgan holda farqlash bilan bog'liq. "O'quv texnologiyalari" fenomenining terminologik kontseptsiyasini ko'rib chiqsak, biz ushbu tushunchaning rus tilshunoslar tomonidan o'rganilgan ta'riflariga murojaat qilishimiz mumkin. A.S. Voronin ta'kidlaganidek, bu kontseptsiya ijtimoiy mazmun tajribasini uzatish jarayonining turli xil yondashuvlari, usullari va uning bevosita texnik yordami tizimini ifodalaydi (Voronin, 2006; 113). Rus tilshunoshunosi P.I. Obratsov o'qitish texnologiyasini ta'lim va tarbiya jarayonlarining belgilangan vazifalarini faollashtirishga qaratilgan didaktik xarakterdagi tizimni ifodalovchi jarayonlarning ma'lum bir ketma-ketligi sifatida tavsiflaydi (Obratsov, 2000). Zamonaviy o'qitish texnologiyasining aspekt va o'ziga xos xususiyatlari quyidagilarni o'z ichiga oladi: 1) kommunikativ ta'lim, 2) o'qitishni individuallashtirish, 3) loyiha faoliyatidan foydalanish, 4) ta'limni amalga oshirish ya'ni masofaviy ta'lim va 5) axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.

Kommunikativ ta'lim texnologiyasi. Hozirgi vaqtda ushbu texnologiya boshqa barcha o'qitish usullaridan ustun mavqega ega, chunki u aniq ifodalangan qoidalarni o'z ichiga oladi. Rus tilshunosi E.I. Passova tomonidan yaratilgan va rasman tasdiqlangan kommunikativ o'qitish usulidir. Passova og'zaki muloqot jarayonini chet tilini o'rganishning yuqori samarali usuli deb hisoblaydi (Passov, 2010). Ushbu texnologiyadan foydalangan holda o'qiyotgan odamlar uchun til bilimlarini kommunikativ darajada shakllantirish bu texnikaning ta'lim jarayonida asosiy maqsadi hisoblanadi. Belgilangan maqsadga erishish uchun o'qituvchi tomonidan bajarilishi kerak bo'lgan ba'zi shartlari mavjud: 1) o'quvchilarda (til o'rganayotgan odamlarda) shakllangan ijodiy, tahliliy va lingvistik qobiliyatlar, keyinchalik o'z-o'zini o'qitish jarayonida ma'lumotni mustaqil izlashga yordam beradigan va 2) cheksiz sharoitlarda yordam beradigan; tajriba almashish va jamoaviy ta'lim faoliyatini amalga oshiradigan muhitda shaxsning erkin rivojlanishini ta'minlaydigan (Ushioda, 2011).

Yuqorida tilga olingan texnologiyani yaratish jarayonida ingliz tilini o'qitishning turli turlaridan foydalanilgan bo'lib, ular o'zlarining ratsionalligini va natijada samaradorligini muvaffaqiyatli namoyon etadilar. Ular orasida grammatik-tarjima, video va audio-lingual usullar mavjud. Ushbu texnologiya ishonchli uslubiy, psixologik, pedagogik va uslubiy asoslarga asoslanganligi bunday texnologiyaning eng muhim afzalliklaridan biridir. Asosiy til ko'nikmalarini bir vaqtning o'zida takomillashtirish – bu muloqotning o'zaro ta'sirini amalga oshirish jarayonida kommunikativ komponentni o'z ichiga olgan texnologiyasidir. Shu nuqtai nazardan, onlayn darslar muhim rol o'ynaydi, ular bir tomondan o'qituvchilarga o'quv materiallarini taqdim etish imkonini beradigan platforma bo'lib, qabul qiluvchi tomon uchun esa talabalar joylashgan joydan qat'i nazar, barcha ma'lumotlarni olish imkonini beradi.

Ta'limni individuallashtirish texnologiyasiga kelsak, bu chet tilini o'qitish jarayoni bo'lib, unda har bir o'quvchining psixologik o'ziga xos xususiyatlariga e'tibor beriladi. Jamoa tarkibida o'quv faoliyatini olib boruvchi talabalarga individual yondashishning muhim ahamiyati haqidagi g'oya 17-asrga borib taqaladi va mustaqil fan sifatida taniqli pedagogika asoschisi – Jon Amos Komenskiyga tomonidan asos solingan. Ta'limni individuallashtirish jarayonini yo'lga qo'yish ko'plab omillarga bog'liq, masalan: talabaning materialni o'zlashtirish vaqti; o'quv materialining hajmi; dars mavzusi. Ta'limni individuallashtirish texnologiyasi orqali bilimlarni mustaqil izlash va egallash imkoniyati ochiladi, uning asosiy platformasiga Internetdir. Internet o'z-o'zini o'qitish jarayonida ehtiyojlarni qondirish uchun manba bo'lib xizmat qiladi, chunki u sizga kerakli manbalar, darsliklar va o'quv materiallarini tezda topish imkonini beradi, shuningdek, talabalar ingliz tilini o'rganish paytida yuzaga keladigan deyarli barcha savollarga javob beradi. Ijtimoiy tarmoqlar,

bloglar, video platformalar va boshqa turli xil manbalar o'qishga bo'lgan motivatsiyaning o'sishiga yordam beradi, chunki zamonaviy dunyoda bu o'qituvchi bilan shaxsiy aloqa bo'lib, ushbu platformalarda o'zaro muloqot orqali amalga oshirilishi mumkin, (McCarthy, 2010).

Loyiha texnologiyasi. Loyiha usulini pedagogik texnologiya sifatida ko'rib chiqadigan bo'lsak, shuni ta'kidlash kerakki, bu texnologiya o'zida bir necha usullarni qamrab oladi. Loyiha usulini asoschisi H. V. Kilpatrick edi, u ushbu texnologiyani 20-asrda ishlab chiqdi, keyinchalik u amerikalik faylasuf va pedagog Jon Dyui tomonidan instrumentalizm kontseptsiyasining timsoliga aylandi (Kopilova, 2003). Bugungi kunda aynan loyihalar texnologiyasi chet tillarini o'rganishda eng katta talabni namoyish etadi, chunki u quyidagi maqsadlarga erishish uchun katalizator hisoblanadi: fanni o'rganayotgan shaxsning ijodiy fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish; axborot muhitida mustaqil harakatlanish qobiliyatini rivojlantirish; turli vazifalarni bajarishda ulardan keyingi foydalanish uchun bilimlarni mustaqil shakllantirish va tizimlashtirish qobiliyatlarini rivojlantirish; shuningdek, olingan ma'lumotlarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish. Loyihalar mavzusi ma'lum bir fan bo'yicha bilimlarni yanada kengroq va chuqurroq berish va o'quv jarayonini yanada rang-barang qilish vazifasi bilan ta'lim jarayoni dasturining turli nazariy masalalariga to'xtalishi mumkin. Ko'pincha, loyiha mavzulari real hayotga tegishli amaliy masalalar bilan bog'liq. Ular keng ko'lamli bilim, ko'nikma va intellektual qobiliyatlarni, xususan, moslashuvchan fikrlashni talab qiladi, bunga faqat bittasini o'rganish orqali erishib bo'lmaydi. Internetdagi jamoaviy ish talabalarga nafaqat integral ta'lim kontekstini yaratishni tezlashtirishga yordam beradi, balki talabalarga o'qituvchilar bilan, talabalar o'rtasida va o'qituvchilar o'rtasida individual ravishda tajriba almashish usullarini ham beradi. (Danilov, 2014; 499). Bundan tashqari, virtual muhitda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining turli ko'rinishlari loyiha faoliyatini (videolar, tasvirlar, GIF formatlarida) taqdim etishning samarali o'zgarishini ifodalovchi ko'plab innovatsiyalarni tashkil qiladi va talabalarning qiziqishini oshirishga yordam beradi.

Masofaviy ta'lim texnologiyasi. "Masofaviy ta'lim" tushunchasi Pedagogika fanlari doktori V.I. Vdovyuk tomonidan quyidagicha ta'rif berilgan: "Masofaviy ta'lim maqsadli pedagogik jarayon va talabalarning ilmiy va amaliy bilimlarni o'zlashtirish, fikrlash, ijodiy qobiliyatlarni, kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish uchun faol aqliy faoliyatini rag'batlantirish sifatida shakllanadi". (Vdovyuk, 1996; 68) Onlayn ta'lim tizimi talabalarni barcha kerakli darsliklar va o'quv qo'llanmalari bilan ta'minlashni o'z ichiga oladi. Bunday holda, masofaviy ta'lim uchun o'quv kurslarini yaratish metodologiyasi asoslanishi kerak bo'lgan asosiy qoidalar aniqlash mumkin:

1) masofaviy formatdagi o'quv jarayonida yaratiladigan kurslar materialni qulay va mantiqiy tushuntirish uchun modulli konstruksiya tizimiga ega bo'lishi kerak.

2) yuqorida qayd etilgan modullarni onlayn formatda ishlab chiqish jarayoni yagona model asosida qurilishi kerak. Shu bilan birga, tizimdagi qurilgan modullarning turli xil axborot komponentlari talabaning o'z-o'zini o'rganish jarayoniga yo'naltirilgan pedagogik texnika va metodologiyalardan foydalanishning kelishilgan bazasiga mos kelishi kerak.

3) har bir modulning mazmun jihati turli situatsion kontekst va talablarga muvofiq o'zgaruvchan shakllantirilishi kerak, bu nafaqat o'quvchilar tayyorgarligining bir necha o'ziga xos darajalari mavjudligini, balki har bir element (modul)dan foydalanishning yaxlit vazifasini ham nazarda tutadi.

4) har bir axborot bloki (modul) birinchi navbatda talabaning o'qitish natijasida olingan bilimlarini nazorat qilishning ikki shakli: kiritish va chiqish uchun mo'ljallangan komponentlar majmuasini o'z ichiga olishi kerak.

5) baholash tizimi o'quv materialini tushunish va o'zlashtirish darajalariga ko'ra tizimlashtirilgan bo'lishi kerak.

6) yaratilgan kurs tizimining modullari va elementlari kurs traektoriyasini aniqlashni kafolatlaydigan va ta'minlay oladigan turli qoidalar tuzilmalarini tashkil etishi kerak (Klarin, 1995).

Ijtimoiy tarmoqlarning ahamiyatini aniqlashda shuni ta'kidlash mumkinki, ushbu onlayn platformalar butun dunyo bo'ylab axborot va ta'lim resurslaridan bepul foydalanish imkoniyatini beradi. Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar nafaqat professional, balki ijodiy jihatlarida ham ko'nikmalarning faol va samarali rivojlanishiga hissa qo'shishi mumkin. Bularning barchasi zamonaviy ta'limning asosiy tendentsiyalaridan biriga aylanib borayotgan uzluksiz o'quv jarayoni uchun imkoniyatlar yaratish zarurligiga javob beradi. Shu o'rinda, ko'p sonli talabalar va o'qituvchilarning kunduzgi bo'limda o'qish, shuningdek, qayta tayyorlash kurslarida qatnashish imkoniyati yo'qligini ham ta'kidlash lozim. Shunday qilib, formati turli xil axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanishga asoslangan masofaviy ta'lim onlayn formatda o'qitishni amalga oshirish, shuningdek, global axborot va ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatini yaratadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT). Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) yordamida yuqorida aytilganidek, masofaviy formatda ta'lim resurslarini olishga tezkor kirish imkoni yaratiladi, bu axborot muhitini yaratadi. Ushbu muhit axborotni tarqatishning umume'tirof etilgan usullarini to'liq ta'minlaydigan, shuningdek, inson ijtimoiy hayotining o'quv jarayoni, ilmiy va ilmiy-texnik sohalarida har qanday tarqatilgan axborot manbasidan foydalanish jarayonida axborotning o'zaro ta'siri formatini belgilaydigan turli xil shart-sharoitlarning tizimli to'plamidir (Robert, 2008).

E.S. Po'latning ilmiy-tadqiqot ishlariga ko'ra, zamonaviy AKT didaktik ta'limning turli funktsiya va xususiyatlarini o'z ichiga oladi, ularni farqlash muhimdir, ushbu zamonaviy texnologiyalarda didaktikaning nazariy va amaliy mazmunini ajratib turadigan muayyan texnologiyalarning birlamchi xususiyatlari tashkil qiladi. Shu bilan birga, didaktik funktsiyalar belgilangan vazifalarga erishish uchun o'quv faoliyatini amalga oshirish jarayonida foydalaniladigan axborot-kommunikatsiya vositalarining tashqi ko'rinishini tashkil qiladi (Po'lat, 2000).

Foydalangan adabiyotlar:

1. Kopaeva, E.V. (2016). Matn: bevosita // *Pedagogika va psixologiya*. Moskva, 1(14), 75-78.
2. Klarin, M.V. (1995). Jahon pedagogikasida yangiliklar. Riga, 33.
3. Kopilova, V.V. (2003) Ingliz tili darslarida loyiha ishi metodikasi. Moskva, 133.
4. Milrud R.P. (2020). Chet tillarni o'qitish nazariyasi. Ingliz tili: universitetlar uchun darslik / Yurayt nashriyoti, Moskva, 406.
5. Polat E.S. (2000). Umumta'lim maktablari uchun chet tili o'quv qo'llanmalar tizimini tuzish va ulardan foydalanishning nazariy asoslari: dissertatsiya avtoreferati. dok. dis. Doktor ped. Fanlar. Moskva, 65.
6. Robert V. (2008). Ta'limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari: o'quv-uslubiy qo'llanma. Bustard, 312.
7. Vdovyuk V.I. (1996). Oliy maktab pedagogikasi: Zamonaviy muammolar, 68.
8. Voronin A.S. (2006). Umumiy va ijtimoiy pedagogika bo'yicha atamalar lug'ati, Ekaterinburg, 135.